

Nr 19.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379), m. m., såvitt propositionen hänvisats till bevillningsutskottet, jämte i ämnet väckt motion.

I en den 9 februari 1951 dagtecknad proposition, nr 64, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels antaga vid propositionen fogade förslag till

1) förordning om ändring i taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379);

2) förordning om rätt att av riksskattenämnden erhålla förhandsbesked i taxeringsfrågor; samt

3) lag angående ändrad lydelse av 17 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar;

dels ock

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att för riksskattenämnden fastställa i propositionen angiven personalförteckning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52;

b) godkänna i propositionen upptagen avlöningsstat för riksskattenämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52; samt

c) anvisa vissa förslagsanslag å riksstaten för budgetåret 1951/52 under sjunde huvudtiteln.

Propositionen innehåller i huvudsak följande.

I propositionen föreslås att ett centralt administrativt organ benämnt riksskattenämnden inrättas från och med den 1 juli 1951. Nämndens föreslagna uppgifter kunna sammanfattas på följande sätt.

Riksskattenämnden skall verka för likformighet vid taxeringen genom att utfärda allmänna anvisningar till taxeringsmyndigheterna i beskattningsfrågor, där en oenhetlig tillämpning av skattebestämmelserna de lokala taxeringsområdena emellan förmärkts eller där eljest behov finnes föreligga av att klargöra bestämmelsernas innebörd såsom t. ex. när ny lagstiftning skall börja tillämpas. Nämnden skall vidare tillhandagå landskamrerare och taxeringsintendenter med uttalanden i taxeringsfrågor, föra register över betydelsefulla rättsfall samt sammanställa och tillhandahålla annat material av betydelse för taxeringsarbetet. Genom besök hos olika taxeringsmyndigheter

och beskattningsnämnder skall riksskattenämnden ha möjlighet att hålla sig underrättad om hur taxeringsarbetet bedrives.

De av länsprövningsnämnderna meddelade länsanvisningarna för taxeringen skola genom riksskattenämndens medverkan bringas i inbördes bättre överensstämmelse, varjämte riksskattenämnden skall ägna uppmärksamhet åt att dessa anvisningar lämna vägledning i önskvärd omfattning. Även med de anvisningar, som taxeringsintendenten tillställer taxeringsnämnderna, skall riksskattenämnden taga befattning.

På området för såväl årlig taxering som fastighetstaxering skall riksskattenämnden i viss utsträckning övertaga uppgifter, som tidigare handlagts inom finansdepartementet eller eljest centralt. Hit hör bland annat uppgiften att utarbeta för taxeringsarbetet erforderliga deklarationsformulär. De blanketter och formulär för taxeringsarbetet, som för närvarande utarbetas inom varje särskild länsstyrelses taxeringsavdelning, skola framdeles upprättas av nämnden.

De nu antydda uppgifterna kunna beräknas medföra en icke oansenlig lindring i de lokala taxeringsmyndigheternas arbetsbörda samtidigt som taxeringsarbetet därigenom bör bliva mera effektivt.

Särskild uppmärksamhet skall riksskattenämnden ägna taxeringskontrollen. I samarbete med länsstyrelsernas taxeringsavdelningar skola kategorigranskningar organiseras varjämte andra åtgärder till effektivisering av kontrollarbetet skola vidtagas.

De nu berörda uppgifterna skola fullgöras med stöd av bemyndigande för riksskattenämnden att utöva en rådgivande och vägledande verksamhet.

Det föreslås emellertid även att nämnden får befogenhet att på begäran meddela skattskyldig bindande förhandsbesked i vissa taxeringsfrågor. Därigenom avses att tillgodose önskemålet att bereda skattskyldig möjlighet att före vidtagande av en viss åtgärd få denna på ett bindande sätt skatterättsligt bedömd. För att besked skall meddelas erfordras främst, att frågan är av synnerlig vikt för den skattskyldige. För att i möjligaste mån undvika kompetenskonflikter i förhållande till skattedomstolarna förordas, att meddelat förhandsbesked skall kunna överklagas hos högsta instans i den ordinarie skatteprocessen. Ett förhandsbesked är bindande allenast vad angår sökandens taxering och får för andra skattskyldiga ej annan betydelse än den, som normalt tillägges ett vanligt prejudicerande utslag.

Riksskattenämnden föreslås skola bestå av ordförande jämte sex ledamöter av vilka, förutom ordföranden, tre skola vara lagfarna eller ha avlagt examen vid handelshögskola, medan återstående tre skola utses på sådant sätt, att erfarenheter från olika förvärvsgrenar bliva representerade inom nämnden. För att möjliggöra en allsidig representation av olika förvärvsgrenar föreslås vidare, att för sistnämnda tre ledamöter skola utses sammanlagt sex suppleanter, vilka kunna kallas att närvara även när förfall för ordinarie ledamot ej föreligger.

Uppdraget såsom ordförande föreslås anordnat såsom en deltidssyssla.

Å nämndens kansli skola finnas anställda, bland annat, en byråchef med juridisk och skatteteknisk utbildning och en bokföringssakkunnig. Nämnden skall även ha möjlighet att för särskilda uppgifter tillkalla sakkunniga och extra arbetskraft.

Propositionen har hänvisats, såvitt angår förslaget till lag angående ändrad lydelse av 17 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar, till konstitutionsutskottet och, i vad propositionen rör personalförteckningen och avlöningsstaten för riksskattenämnden ävensom anslagen under sjunde huvudtiteln, till statsutskottet samt i övrigt till bevillningsutskottet.

De ovannämnda under punkterna 1) och 2) angivna författningsförslagen äro av följande lydelse:

F ö r s l a g

till

förrordning om ändring i taxeringsförrordningen den 28 september 1928 (nr 379).

Härigenom förordnas, att 75, 107 och 116 §§ taxeringsförrordningen den 28 september 1928¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att i nämnda förrordning skall under 6 kap. införas en ny paragraf, benämnd 135 a §, av den lydelse nedan sägs.

Nuvarande lydelse:

75 §.

Föreslagen lydelse:

75 §.

Landskamreraren har att upprätta förslag till anvisningar för nästkommande års taxering samt senast den 1 december året före taxeringsåret insända förslaget till den i 135 a § omförmälda riksskattenämnden. Riksskattenämnden skall senast den 20 samma månad till landskamreraren återställa förslaget jämte de erinringar mot detsamma, som nämnden funnit anledning framställa. Landskamreraren har att förelägga länsprövningsnämnden omförmälda förslag och erinringar. Länsprövningsnämnden skall på grundval av nämnda handlingar fastställa anvis-

¹ Senaste lydelse av 75 och 107 §§, se 1943:855.

Nuvarande lydelse:

Länsstyrelsen må, — — — nämnderna svårigheter.

Landskamreraren har att upprätta och för länsprövningsnämnden förlägga förslag till anvisningar för årets taxering. Därest sammanträde enligt första stycket hållits, skall förslaget uppgöras med ledning av vad som därvid förekommit. Länsprövningsnämnden har att på grundval av ifrågavarande förslag fastställa anvisningar för årets taxering ävensom senast den 15 januari samma år överlämna anvisningarna till ordföranderna i taxeringsnämnderna.

107 §.

Länsstyrelsen har — — — bedrivs ändamålsenligt.

Det åligger — — — i besluten.

Föreslagen lydelse:

ningar för taxeringen, vilka senast den 15 januari taxeringsåret skola tillställas ordförandena i taxeringsnämnderna och samtidigt översändas till riksskattenämnden.

Länsstyrelsen må, — — — nämnderna svårigheter.

107 §.

1 mom. Länsstyrelsen har — — — bedrivs ändamålsenligt.

Det åligger — — — i besluten.

Av taxeringsintendenten till ledning för beskattningsnämnderna i första instans utfärdade skriftliga anvisningar skola av taxeringsintendenten ofördröjligen insändas till riksskattenämnden.

2 mom. På kallelse av riksskattenämnden må, då sådant finnes lämpligt, avhållas möten med landskamrerarna eller med taxeringsintendenterna för överläggningar rörande taxeringsarbetet. Till möte med taxeringsrevisorerna må jämväl taxeringsrevisorerna vid länsstyrelserna ävensom motsvarande befattningshavare vid överståthållarämbetets skatteavdelning kallas att närvara.

Nuvarande lydelse:

116 §.

Kungl. Maj:t äger meddela de närmare föreskrifter angående ordnandet av beskattningsnämndernas arbete, som må erfordras utöver vad denna förordning innehåller. Kungl. Maj:t fastställer jämväl formulär till anmaningar, underrättelse om avvikelser från deklaration eller annan till ledning för egen taxering lämnad uppgift, andra föreskrivna underrättelser med mera dylikt ävensom formulär till i denna förordning föreskrivna längder.

Föreslagen lydelse:

116 §.

Kungl. Maj:t äger meddela de närmare föreskrifter angående ordnandet av beskattningsnämndernas arbete, som må erfordras utöver vad denna förordning innehåller. Kungl. Maj:t *eller, efter Kungl. Maj:ts förordnande, riksskattenämnden* fastställer jämväl formulär till anmaningar, underrättelse om avvikelser från deklaration eller annan till ledning för egen taxering lämnad uppgift, andra föreskrivna underrättelser med mera dylikt ävensom formulär till i denna förordning föreskrivna längder.

6 KAP.

135 a §.

1 mom. Kungl. Maj:t förordnar en för hela riket gemensam nämnd (rikskattenämnden) med uppgift att genom rådgivande och vägledande verksamhet främja en riktig och enhetlig tillämpning av denna förordning ävensom av de skatteförfattningar, enligt vilka taxering verkställs på sätt i denna förordning sägs.

Nämnden äger, i enlighet med vad därom särskilt är stadgat, på begäran meddela förhandsbesked i taxeringsfrågor.

2 mom. Nämnden består av ordförande och ytterligare sex ledamöter, vilka utses för en tid av fyra år. En av ledamöterna skall förordnas till vice ordförande att vid förfall för ordföranden tjänstgöra i sådan egen-skap.

Ordföranden skall vara lagfaren. Vice ordföranden och ytterligare två av nämndens ledamöter skola vara

Nuvarande lydelse:

Föreslagen lydelse:

lagfarna eller hava avlagt examen vid handelshögskola. De nu nämnda ledamöterna skola tillika vara erfarna i domarvärv eller i administrativ verksamhet. Övriga ledamöter skola utses så att kännedom om förhållandena inom olika områden av förvärvslivet kommer att förefinnas hos nämnden.

För envar ledamot, som skall vara lagfaren eller hava avlagt examen vid handelshögskola, skall utses en suppleant samt för övriga ledamöter sammanlagt sex suppleanter. Vad ovan stadgats angående ledamöterna skall äga motsvarande tillämpning beträffande suppleanterna.

Förordnande såsom ledamot eller suppleant kan när som helst återkallas. Avgår ledamot eller suppleant, skall annan förordnas för återstående delen av den tid, för vilken den avgångne var utsedd.

3 mom. Ledamöter och suppleanter skola vara svenska medborgare. Ej må uppdraget utövas av den, som är omyndig eller i konkurstillstånd.

4 mom. Kungl. Maj:t äger meddela föreskrifter angående när nämnden är att anse som beslutför samt angående inkallandet av suppleanter så ock de föreskrifter i övrigt som finnas erforderliga för nämndens verksamhet.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1951.

F ö r s l a g

till

förordning om rätt att av riksskattenämnden erhålla förhandsbesked i taxeringsfrågor.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Riksskattenämnden må, därest sådant för någon finnes vara av synnerlig vikt, efter ansökan lämna besked på förhand (förhandsbesked) angående viss fråga, som avser sökandens taxering till kommunal inkomstskatt, statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, utskiftningskatt eller ersättningskatt.

Vad ovan sagts skall äga motsvarande tillämpning, när ägare till fastighet eller den, som i ägares ställe är skattskyldig för fastighet, önskar på förhand erhålla besked angående viss fråga, som avser taxering av fastigheten.

2 §.

Förhandsbesked sökes skriftligen hos riksskattenämnden. Ansökan må icke ingivas senare än den dag, då deklaration senast skall avlämnas till ledning för taxering varom fråga är. Ansökan om förhandsbesked rörande tillämpning av förordningen om ersättningskatt må, därest beskedet är avsett att åberopas vid sådan taxering till ersättningskatt som kan föranledas av beslutad vinstdisposition för visst verksamhetsår, icke ingivas efter den dag, då sökanden senast är pliktig avlämna deklaration till ledning för taxering till statlig inkomstskatt för inkomst under samma verksamhetsår.

Vid ansökan skall fogas all den utredning i ärendet, som står sökanden till buds. Efter anmaning av riksskattenämnden eller hos nämnden anställd tjänsteman är sökanden skyldig, i den mån sådant är för honom möjligt, att inom i anmaningen angiven tid inkomma med de ytterligare upplysningar, som finnas erforderliga för meddelande av förhandsbesked, vid äventyr att ansökningen eljest avvisas.

3 §.

Över inkomsten ansökan skall, där ej denna omedelbart avvisas jämlikt 4 § första stycket, yttrande inhämtas av taxeringsintendent, som är behörig att taga befattning med ifrågavarande taxering. Avser ansökningen fråga av särskilt intresse för kommun, må denna beredas tillfälle att avgiva yttrande över ansökningen.

Riksskattenämnden äger, där så finnes påkallat, bereda sökanden ävensom vederbörande taxeringsintendent tillfälle att muntligen lämna upplysningar inför nämnden.

4 §.

Finner riksskattenämnden med hänsyn till ansökningens innehåll förhandsbesked icke böra meddelas, skall ansökningen avvisas.

Uptages ansökningen till prövning, meddelar nämnden, i den omfattning sådant finnes böra ske, besked huru den till nämnden hänskjutna frågan skall vid taxering bedömas. Därest särskilda omständigheter icke till annat föranleda, må i förhandsbeskedet angivas allenast de grunder, som skola följas vid taxeringen.

5 §.

Av riksskattenämnden meddelat förhandsbesked upptages i nämndens protokoll. Utdrag av detta tillställs sökanden och vederbörande taxeringsintendent i rekommenderade brev med mottagningsbevis. Å protokollsutdraget skall finnas angivet, vad som skall iakttagas vid anförande av besvär över förhandsbeskedet.

6 §.

Över beslut, varigenom riksskattenämnden meddelat förhandsbesked, må besvär anföras av sökanden och vederbörande taxeringsintendent. Rätt att anföras besvär tillkommer även vederbörande kommun, municipalsamhälle och landsting, om förhandsbeskedet avser taxering av fastighet eller såvitt detsamma avser taxering till kommunal inkomstskatt. Besvär som nu sagts skola upptagas och slutligt avgöras av kammarrätten, därest förhandsbeskedet rör tillämpning av 6 § 1 mom., 7, 8, 9, 10, 11 eller 12 § kommunalskattelagen, och av Kungl. Maj:t, därest förhandsbeskedet avser annan fråga.

Över beslut, varigenom riksskattenämnden avvisat ansökan om förhandsbesked, må besvär ej anföras.

7 §.

Besvär enligt 6 § första stycket skola, vid påföljd att besvären eljest icke upptagas till prövning, vara ingivna till riksskattenämndens kansli inom en månad från den dag, då klaganden erhållit del av förhandsbeskedet. Vid besvären skola vara fogade utdrag av riksskattenämndens protokoll rörande förhandsbeskedet ävensom all den utredning, klaganden vill åberopa till stöd för ändringsökandet.

Inkomna besvär skola, efter vederbörandes hörande, av riksskattenämnden skyndsamt överlämnas till finansdepartementet, därest prövningen av besvären ankommer på Kungl. Maj:t, och eljest till kammarrätten.

8 §.

Av riksskattenämnden meddelat förhandsbesked eller, om besvär däröver anförts, Kungl. Maj:ts eller kammarrättens i anledning av besvären meddelade beslut skall lända till efterrättelse vid taxering, som med beskedet avses, om och i den mån den, på vilkens begäran förhandsbeskedet meddelats, därom framställer yrkande. Därvid har denne att meddela erforderliga upplysningar till bedömande av beskedets tillämplighet.

Vad i första stycket är stadgat skall dock icke gälla, därest efter beskedets lämnande vidtagits författningsändring av beskaffenhet att påverka taxeringen i det avseende beskedet angår.

9 §.

Sökande vare pliktig att, därest riksskattenämnden icke annorledes beslutar, för meddelat förhandsbesked till kronan erlægga efter omständigheterna lämpad avgift, lägst etthundra och högst femhundra kronor. Över riksskattenämndens beslut angående dylik avgift må klagan icke föras.

För sökanden avsett protokollsutdrag upptagande förhandsbeskedet skall beläggas med stämpel å avgiftens belopp. Avgiften må uttagas genom postförskott å den försändelse, varigenom protokollsutdraget jämlikt 5 § översändes till sökanden. Erlägges icke avgiften sålunda, må densamma utmätas.

10 §.

Vid stämpelbeläggning enligt denna förordning skola användas enkla beläggningsstämplar, varom förmäles i förordningen angående stämpelavgiften. Vad i nämnda förordning är stadgat om tillhandahållande av stämplat till statsmyndigheternas expeditioner, om tillsyn å stämpelavgiftens utgörande samt om uppbörd och redovisning skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse med avseende å stämpelavgifter enligt denna förordning.

11 §.

Vad i denna förordning sägs om taxeringsintendent skall avse jämväl allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden.

12 §.

Kungl. Maj:t äger utfärda för tillämpning av denna förordning erforderliga föreskrifter.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1951.

Till bevillningsutskottet har hänvisats den i anledning av propositionen väckta motionen I: 341 av herrar *Emil Petersson* och *Nordenson*, vari hemställt, att riksdagen med beaktande jämväl i övrigt av i motionen framförda synpunkter för sin del måtte besluta, att nedannämnda i Kungl. Maj:ts proposition, nr 64, med förslag till förordning om ändring i taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379), m. m. föreslagna författningsrum skola erhålla följande lydelse:

Taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379).

75 § lika med propositionen.

107 § » » »

116 § » » »

6 Kap.

135 a §.

1 mom. lika med propositionen.

2 mom. Nämnden utgöres av ordförande och sex ledamöter, vilka utses, ordföranden för viss tid och ledamöterna för en tid av fyra år. En av ledamöterna skall förordnas till vice ordförande att vid förfall för ordföranden tjänstgöra i hans ställe.

Ordföranden samt vice ordföranden och ytterligare en av nämndens ledamöter skola vara lagfarna. De skola tillika vara erfarna i domarvärv eller eljest väl skickade för sin uppgift. Övriga ledamöter skola utses så att känedom om förhållandena inom olika förvärvsgrenar kommer att förefinnas hos nämnden.

För varje ledamot utses två suppleanter, som uppfylla de för ledamoten stadgade behörighetsvillkoren.

Förordnande såsom ledamot eller suppleant kan när som helst återkallas. Avgår ledamot eller suppleant, skall annan förordnas för återstående delen av den tid, för vilken den avgångne var utsedd.

3 mom. lika med propositionen.

4 mom. Närmare föreskrifter rörande nämndens verksamhet meddelas av Kungl. Maj:t.

Förordning om rätt att av riksskattenämnden erhålla förhandsbesked i taxeringsfrågor.

1 § lika med propositionen.

2 § » » »

3 §. Över inkommen ansökning avgiver byråchefen hos riksskattenämnden utlåtande till nämnden, efter hörande, om det finnes erforderligt, av taxeringsintendent, som är behörig att taga befattning med sökandens ifrågavarande taxering. Avser ansökningen fråga av särskilt intresse för kommun, må jämväl denna höras.

Riksskattenämnden må, där det finnes lämpligt, bereda sökanden tillfälle att muntligt utföra sin talan i nämnden.

4 § lika med propositionen.

5 §. Riksskattenämndens beslut upptages i nämndens potokoll och med-

delas sökanden genom utdrag av protokollet, som i rekommenderat brev med allmänna posten översändes till sökanden under uppgiven eller eljest känd adress. Å protokollsutdraget skall finnas angivet vad den sökande har att iakttaga vid anförande av besvär över beslutet.

6 §. Över beslut, varigenom riksskattenämnden meddelat förhandsbesked, må besvär anföras av sökanden. Besvär som nu sagts skola upptagas och slutgiltigt avgöras av kammarrätten, därest förhandsbeskedet rör tillämpning av 6 § 1 mom., 7, 8, 9, 10, 11 eller 12 § kommunalskattelagen, och av Kungl. Maj:t, därest förhandsbeskedet avser annan fråga.

Besvären skola, vid påföljd att de eljest icke upptagas till prövning, vara ingivna till riksskattenämndens kansli inom en månad från den dag, då sökanden erhöll del av beslutet.

Vid besvären skola vara fogade utdrag av riksskattenämndens protokoll med det överklagade beslutet ävensom all den utredning, klaganden vill åberopa till stöd för ändrings sökandet.

Över beslut, varigenom riksskattenämnden avvisat ansökan om förhandsbesked, må besvär ej anföras.

7 §. Inkomna besvär skola av riksskattenämnden, efter hörande av kanslichefen, skyndsamt jämte eget utlåtande av nämnden ävensom de av nämnden prövade handlingarna överlämnas till finansdepartementet, därest prövningen av besvären ankommer på Kungl. Maj:t och eljest till kammarrätten.

8 § lika med propositionen.

9 § » » »

10 § » » »

11 § » » »

12 § » » »

Lag angående ändrad lydelse av 17 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar.

17 § lika med propositionen.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionen framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionen.

Av statsrådsprotokollet i ärendet inhämtas bl. a. följande.

Frågan om inrättandet av ett centralt administrativt organ med uppgift att verka för likformighet vid taxeringen för inkomst och förmögenhet ävensom för förbättring och effektivisering av taxeringskontrollen har sedan länge varit föremål för uppmärksamhet och har under senare år vid åtskilliga tillfällen aktualiserats. Detsamma har gällt frågan om meddelande av förhandsbesked åt de skattskyldiga i beskattningsärenden. Sålunda hemställde 1941 års riksdag i skrivelse den 21 juni samma år (nr 350) om utredning av frågan angående rätt för skattskyldig att av ett auktoritativt organ erhålla bindande förhandsuttalanden om tillämpning av skatteförfattningarna respektive av frågan om tillskapande av ett särskilt organ med befogen-

het att lämna taxeringsmyndigheterna vägledning beträffande avskrivningsfrågor och andra skattefrågor av mera allmänt intresse. Vidare har 1943 års riksdag i skrivelse den 15 december samma år (nr 525) — jämte det riksdagen anmält sitt beslut i anledning av propositionen nr 345 till sistnämnda års riksdag med förslag till omorganisation av taxeringsväsendet — hemställt om framläggande för riksdagen snarast möjligt av förslag om inrättande av en central nämnd med uppgift att verka för enhetlighet i taxeringen genom en rådgivande, ledande och övervakande verksamhet. Slutligen yttrade 1946 års bevillningsutskott i sitt betänkande nr 41 i anledning av väckta motioner om inrättandet av en riksskattenämnd, att utskottet funne det angeläget att ett centralt organ med uppgift att verka för enhetlighet i taxeringen snarast komme till stånd. Då det emellertid icke utan vidare kunde tagas för givet, att en central nämnd vore den lämpligaste formen för ett dylikt organ, borde frågan om organets art närmare övervägas.

Sveriges allmänna sjöfartsförening med instämmande av *Sveriges industriförbund m. fl. organisationer på näringslivets områden* har i skrivelse den 27 november 1944 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte snarast möjligt upptaga frågan om inrättandet av ett centralt administrativt organ för främjande av enhetlig taxering och för meddelande av förhandsuttalanden i beskattningsfrågor. Vidare har *Föreningen Sveriges taxeringsrevisorer* i skrivelse den 25 september 1947 hemställt, att chefen för finansdepartementet måtte till skyndsamt övervägande upptaga frågan om inrättande av en central-konsulentbefattning för taxering av rörelseidkare och med dem likställda.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 november 1947 har dåvarande chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, tillkallat *särskilda sakkunniga* — nämligen regeringsrådet F. A. I. Lundevall, tillika ordförande, ledamoten av riksdagens första kammare, stationsmästaren H. R. Anderberg, ledamoten av riksdagens andra kammare, lantbrukaren C. A. D. Jonsson, f. d. kammarrättsrådet E. D. Sivert och landskamreraren A. G. A. Wigert — med uppdrag att utreda frågan om inrättandet av ett centralt administrativt organ med uppgift att verka för likformighet vid taxeringen samt frågan om meddelande av förhandsbesked i taxeringsärenden.

De sakkunniga, vilka antagit benämningen *1947 års taxeringssakkunniga*, ha den 8 december 1949 avgivit betänkande med *förslag om inrättande av en riksskattenämnd m. m.* (SOU 1949: 62). Vid betänkandet fogade, av de sakkunniga utarbetade författningsförslag ha såsom *Bihang* fogats vid statsrådsprotokollet (prop. s. 126—137).

Över betänkandet ha, efter remiss, *yttranden* avgivits av statskontoret, kammarrätten, statens lönenämnd, kommerskollegium (med överlämnande av yttranden från rikets samtliga handelskamrar, Sveriges industriförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges grossistförbund, Kooperativa förbundet, Sveriges redareförening samt Sveriges hantverks- och småindustriorganisation), överståthållarämbetet (med biläggande av ett av förste taxeringsintendenten S. Holdo avgivet yttrande), länsstyrelserna i samtliga län, mel-

lankommunala prövningsnämnden, Svenska stadsförbundet, Svenska landskommunernas förbund, Svenska landstingsförbundet, Föreningen Sveriges taxeringsintendenter och Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund. Dessutom ha i anledning av betänkandet skrivelser inkommit från riksarkivet och Föreningen Sveriges taxeringsrevisorer.

Beträffande motiveringen för de i propositionen framlagda förslagen, såvitt de behandlas i detta betänkande, tillåter sig utskottet hänvisa till ovannämnda statsrådsprotokoll. Redogörelse härutinnan återfinnes i propositionen å nedan angivna sidor, nämligen

Allmänna synpunkter på frågan om ett centralt organ, s. 14—47.

Riksskattenämndens rådgivande och vägledande verksamhet, s. 47—101.

Förhandsbesked i taxeringsfrågor, s. 101—116.

Övriga för riksskattenämnden ifrågakommande uppgifter, s. 116—118.

Riksskattenämndens sammansättning, s. 118—121.

I den i anledning av propositionen väckta *motionen* I: 341 har i huvudsak anförts följande. Det låge vikt uppå att den högsta ledningen vid fullgörandet av riksskattenämndens omfattande och grannliga uppgifter anfördes åt en med taxeringsförfarandet väl förtrogen och verkligt framstående kraft. Föga vore emellertid vunnet, om till ordförande utsåges en person, som väl fyllde berörda högt ställda krav på personliga kvalifikationer men icke bereddes tillfälle att helt ägna sig åt befattningen utan nödgades sköta denna såsom bisyssla vid sidan av annan huvudsaklig verksamhet. Följden bleve utan tvivel, att den verkliga ledningen av nämndens verksamhet komme att överflyttas på byråchefen. I motsats till departementschefen hölle motionärerna före, att det just vid igångsättandet och organisationen av nämndens verksamhet vore särskilt angeläget, att ordföranden bleve heltidsanställd. Självfallet måste förutsättas, att ordföranden genom sin föregående verksamhet förvärvat god erfarenhet rörande praktiskt taxeringsarbete eller arbete inom skattedomstolarna, helst båda slagen av sådan verksamhet. Endast under förutsättning att detta vore fallet samt att ordföranden finge tillfälle att helt ägna sig åt ledningen av nämndens arbete kunde han framträda såsom en sådan auktoritet på taxeringsområdet, som utgjorde ett oavvisligt villkor för att slitningar mellan nämnden, de lokala organen och skattedomstolarna icke skulle uppkomma och att nämnden väl skulle fylla sin uppgift. Vidare borde bemärkas, att förhållandena på taxeringsområdet för närvarande vore sådana, att åtskilliga på nämnden ankommande arbetsuppgifter — icke minst avseende enhetlig värdering av naturaförmåner m. m. och taxeringskontrollens effektivisering — framstode såsom trängande. Vissa ifrågasatta ändringar i skatteförfattningarna utöver de i propositionen angivna kunde befaras förorsaka nämnden en icke ringa arbetsbelastning under den närmaste tiden. I åtskilliga fall torde vidare rörelseidkare och andra för närvarande låta anstå med tilltänkta affärs-

transaktioner i avvaktan på möjligheten att erhålla bindande förhandsbesked rörande därmed sammanhängande beskattningsfrågor. Ansökningarna om sådana besked kunde därför förväntas bliva jämförelsevis talrika under nämndens första verksamhetstid. Med hänsyn till angivna förhållanden rådde det enligt motionärernas mening ingen tvekan därom, att uppdraget såsom ordförande i riksskattenämnden komme att kräva befattningshavarens hela arbetskraft. Den minskning i statsutgifterna i förhållande till vad de sakkunniga beräknat, som genom den ifrågavarande befattningens anordnande såsom deltidssyssla skulle vinnas, uppginge till omkring 20 000 kronor. Om ordföranden i riksskattenämnden ålades att tillika utan särskild ersättning vara ordförande i den centrala uppboordsnämnden, reducerades ytterligare frågans statsfinansiella betydelse. Enligt motionärernas mening skapades den bästa garantien mot att nämndens kansli utvecklades till ett nytt ämbetsverk därigenom, att nämndens ordförande finge möjlighet att själv utöva den verkliga ledningen både av nämnden och kansliet och redan från början sovra nämndens och kansliets arbetsuppgifter samt verkställa gränsdragningen mellan dessa uppgifter och dem, vilka skulle ankomma på de lokala organen. Därvid måste ovillkorligen tillses, att nämnden och kansliet icke belastades med arbetsuppgifter, som krävde annat än möjligen rent tillfällig personalförstärkning.

Enligt de sakkunnigas förslag skulle av nämndens sju ledamöter tre vara lagfarna, nämligen ordföranden, vice ordföranden och ytterligare en ledamot. Enligt det i propositionen framlagda förslaget uppställdes däremot ovillkorligt krav på lagfarenhet allenast såvitt anginge ordföranden. Om sistnämnda förslag lagfästes, förelåge således ingen garanti för att nämnden icke komme att få en sådan sammansättning, att ordföranden ensam bleve lagfaren ledamot. Vid inträffande förfall för ordföranden skulle således den situationen kunna uppkomma, att nämnden komme att sakna lagfaren ledamot. Genom den direkta beskattningen av inkomst och förmögenhet överfördes för närvarande en mycket betydande del av nationalinkomsten från medborgarna till det allmänna. Det vore under sådana förhållanden en samhällelig angelägenhet av utomordentlig vikt, att medborgarna garanterades allt det rättsskydd vid tillämpningen av skattelagarna som det vore möjligt att åstadkomma. Den garanti i detta avseende, som låge i kravet på lagfarenhet hos de lagtillämpande organen, borde icke underskattas.

De höga skattesatserna medförde ett alltmer trängande behov av bindande förhandsbesked i de ofta svårbedömda skattefrågorna. Sådana förhandsbesked vore i första hand ägnade att minska olägenheterna för de skattskyldiga av ovisshet om beskattningsreglernas innebörd eller tillämpning. För att syftet med den föreslagna anordningen skulle vinnas, vore det emellertid nödvändigt, att definitivt besked kunde erhållas så snabbt som ur affärs-mässiga synpunkter vore påkallat. De sakkunnigas förslag syntes tillgodose önskemålet om ett snabbt besked i den utsträckning detta av praktiska skäl vore möjligt, medan så icke kunde anses vara fallet med det i propositionen framlagda förslaget. Genom att förfarandet i nämnden enligt de sakkunni-

gas förslag icke finge karaktär av process, hade de sakkunniga lyckats träffa en sådan anordning, att ett brådskande förhandsbesked i förekommande fall snabbt skulle kunna erhållas. Detta syfte vunnes därigenom, att någon ovillkorlig skyldighet för nämnden att höra representant för de fiskaliska intressena icke föreskrevs. I propositionen föresloges däremot ovillkorlig skyldighet för nämnden att utställa ansökningen till delgivning med vederbörande taxeringsintendent, som hade att därutöver avgiva yttrande.

Departementschefens förslag, att besvärsmått över förhandsbesked skulle tillkomma taxeringsintendenten, syntes ha föränletts av de synpunkter, som framförts i kammarrättens yttrande över de sakkunnigas förslag. Det i propositionen framlagda förslaget innebure, att man orubbligt fasthölle vid kontradiktoriska processuella principer även såvitt anginge ovillkorlig rätt för det allmännas lokala representanter att till högsta instans fullfölja talan, detta i motsats till vad som gällde exempelvis i straffprocessen. Med hänsyn till den ställning, riksskattenämnden förutsattes skola intaga i förhållande till de lokala taxeringsmyndigheterna, syntes det motionärerna kunna ifrågasättas, huruvida en dylik ståndpunkt ens ur rent principiella synpunkter i detta fall vore befogad. Då därtill komme, att ett dylikt orubbligt fasthållande vid de för den kontradiktoriska processen gällande principerna äventyrade det med förhandsbeskedet avsedda syftet, syntes de av de sakkunniga förordade avvikelserna därifrån vara väl motiverade. Om likväl det i propositionen framlagda förslaget i denna del lades till grund för lagstiftning, borde detta, för att syftet med anordningen icke skulle förfelas, under alla förhållanden kompletteras med bestämmelser, ägnade att möjliggöra ett snabbt avgörande av ifrågavarande ärenden. I sådant avseende syntes böra föreskrivas, att taxeringsintendentens och i förekommande fall vederbörande kommuns yttranden över ansökningar om förhandsbesked skulle avgivas skyndsamt och, om icke riksskattenämndens ordförande för visst fall annorlunda förordnade, senast inom åtta dagar efter erhållen del av ansökningen samt att taxeringsintendenten — liksom ock kommun, municipalsamhälle och landsting, därest ifrågavarande besvärsmått trots de starka skäl som talade däremot skulle medgivas dessa — för bibehållande av besvärsmåtten skulle vara pliktiga anmäla missnöje med förhandsbeskedet å riksskattenämndens kansli inom åtta dagar efter delgivningen därav.

Utskottets yttrande.

I proposition nr 64, såvitt densamma hänvisats till bevillningsutskottet, har på grundval av ett av 1947 års taxeringssakkunniga avgivet betänkande framlagts förslag till inrättandet av ett centralt organ med huvudsaklig uppgift att verka för likformighet vid taxeringen och att på begäran av skattskyldig meddela förhandsbesked i taxeringsfrågor. Det centrala organet föreslås benämnt riksskattenämnden.

Såsom framgår av den tidigare lämnade redogörelsen har frågan om inrättandet av en riksskattenämnd med uppgifter av antydd art vid åtskilliga till-

fällen varit föremål för diskussion och överväganden. Spörsmålet har även vid några tillfällen varit föremål för riksdagens uppmärksamhet. Utskottet vill i detta sammanhang särskilt erinra om vad som förekom vid behandlingen av de vid 1941 års riksdag väckta motionerna I: 94 och II: 133. I nämnda motioner hemställdes bland annat, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning rörande möjlighet för skattskyldig att av ett för ändamålet bildat organ erhålla ett förhandsuttalande angående det skattemässiga bedömandet av en planerad nyanläggning eller nyanskaffning för industriellt behov. 1941 års bevillningsutskott anförde i sitt betänkande nr 33 i anledning av de väckta motionerna, att utskottet funne det vara av stort värde för rörelseidkare att i fall som de nyss nämnda erhålla bindande förhandsuttalanden i fråga om rätten att vid taxeringen verkställa avdrag för värdeminskning å den tilltänkta anläggningen. Utskottet ansåge emellertid denna fråga höra givas en större utsträckning än som avsåges i de ifrågavarande motionerna. Under de senare åren hade utskottet haft anledning uppmärksamma, att skatteförfattningarna beträffande frågor av mera allmänt intresse för de skattskyldiga stundom tillämpats på olika sätt inom skilda delar av landet samt att i följd därav taxeringarna de skattskyldiga emellan icke blivit likformiga. En sådan ordning vore icke tillfredsställande samt förorsakade såväl de skattskyldiga som myndigheterna olägenheter och ökat arbete. Utskottet gjorde även det uttalandet att ett förhandsbesked, för att vara av någon större praktisk betydelse, syntes böra bli fullt bindande för alla parter men framhöll samtidigt att utskottet för det dåvarande icke kunde uttala sig om huruvida det vore möjligt att med bibehållande av den nuvarande instansordningen i beskattningsmål lösa frågan på antytt sätt.

På bevillningsutskottets hemställda beslut 1941 års riksdag skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om den i motionerna föreslagna utredningen.

I detta sammanhang må även erinras om att 1946 års bevillningsutskott i sitt betänkande nr 41 i anledning av väckta motioner om inrättandet av en riksskattenämnd med uppgift att genom en rådgivande och vägledande verksamhet främja enhetlighet i taxeringen understrukit angelägenheten av att ett dylikt organ tillskapades.

I nu förevarande proposition lämnas inledningsvis en redogörelse för 1947 års taxeringssakkunnigas utredning rörande behovet — sett bland annat ur synpunkten av de erfarenheter som vunnits rörande verkningarna av den år 1943 av riksdagen beslutade omorganisationen av taxeringsväsendet — av ett centralt organ med uppgift att verka för likformighet vid taxeringen och att meddela skattskyldig förhandsbesked i taxeringsfrågor. Av denna utredning liksom av de remissyttranden, som avgivits över de sakkunnigas betänkande, bekräftas den av bevillningsutskottet tidigare uttalade meningen att ett påtagligt sådant behov existerar. Utskottet delar även den i propositionen uttalade meningen att tiden nu är inne för vidtagande av åtgärder i syfte att tillgodose detta behov. Utskottet har därvid även beaktat,

att den omfattande lagstiftning på den direkta beskattningens område, som ägt rum under de senaste åren, medfört ökad arbetsbelastning för taxeringsmyndigheterna. Den vägledande och rådgivande verksamhet, som riksskattenämnden avses skola utöva, kan förutses komma att på ett verksamt sätt bidra till en likformig tillämpning av nya skattebestämmelser, varjämte beskattningsnämnderna och länsstyrelsernas taxeringsavdelningar komma att erhålla det mycket önskvärda biträde i sitt arbete som ett centralt organ — på sätt i propositionen närmare utvecklats — blir i tillfälle att lämna.

Utskottet hälsar med tillfredsställelse att de svårigheter, som utskottet är medvetet om äro förenade med att inpassa ett sådant centralt organ i taxeringsorganisationen och i den för skatteprocessen gällande instansordningen, ansetts kunna övervinnas.

Vad först angår den för riksskattenämnden tilltänkta uppgiften att verka för större likformighet vid taxeringen, innebär det i propositionen upptagna förslaget att nämnden skall — med stöd av vissa i taxeringsförordningen intagna föreskrifter — äga utöva en rådgivande och vägledande verksamhet. Däremot har någon rätt icke ansetts böra tilläggas riksskattenämnden att annorledes än i form av förhandsbesked rörande viss persons taxering göra för taxeringsmyndigheterna bindande uttalanden rörande innebörden av gällande bestämmelser; ett dylikt bemyndigande skulle nämligen innebära att nämnden tillades uppgifter av lagstiftningskaraktär. Ej heller skall riksskattenämnden äga med direkta förelägganden inskrida i beskattningsnämndernas eller taxeringsavdelningarnas handhavande av sina uppgifter. En sådan rätt för riksskattenämnden skulle nämligen icke vara förenlig med beskattningsnämndernas ställning såsom självständigt beslutande instanser i skatteprocessen respektive med det förhållandet att länsstyrelserna äro direkt under Kungl. Maj:t ansvariga för arbetet inom taxeringsavdelningarna.

Bevillningsutskottet har icke funnit anledning att rikta invändningar mot de synpunkter, som ansetts vara i förevarande avseende avgörande vid bestämmandet av riksskattenämndens befogenheter. Väl är med den i propositionen föreslagna anordningen den olägenheten förenad, att någon absolut garanti icke vinnes för att nämndens vägledande uttalanden komma att följas. Denna olägenhet torde emellertid icke böra till sin innebörd överdrivas och kan för övrigt icke undvikas annorledes än genom att tillerkänna nämnden mer vittgående befogenheter än vad som lämpligen synes böra ifrågakomma. Vad särskilt angår nämndens förhållande till taxeringsavdelningarna, torde detta icke kunna ordnas på annat sätt än i propositionen föreslagits, därest man icke vill vidtaga en genomgripande omreglering av hela taxeringsorganisationen. Skulle den föreslagna anordningen visa sig i praktiken otillfredsställande, torde riksskattenämndens ställning i taxeringsorganisationen få tagas under omprövning i samband med den översyn av nämnda organisation, som — enligt vad i propositionen framhållits — är att emotse.

Enligt propositionen skall riksskattenämnden utöva sin vägledande och rådgivande verksamhet genom att utfärda allmänna anvisningar i sådana taxeringsfrågor, som visat sig vara föremål för ett oenhetligt bedömande eller vilka eljest — på grund av att ny lagstiftning tillkommit eller av annan anledning — böra göras till föremål för särskild uppmärksamhet, genom att tillhandagå landskamrerare och taxeringsintendenter med uttalanden i taxeringsfrågor, genom att besöka olika taxeringsmyndigheter och därvid göra sig underkunnig om rådande förhållanden samt lämna erforderlig information samt genom att föra rättsfallsregister och tillhandahålla annat material för taxeringsarbetet. Vidare föreslås att riksskattenämnden skall verka för större likformighet vid värderingen av icke börsnoterade aktier samt granska de anvisningar till ledning för den årliga taxeringen, som lokalt fastställas av prövningsnämnden eller utfärdas av taxeringsintendenten, ävensom övertaga arbetet med upprättandet av de formulär till blanketter för inhämtande av upplysningar av olika slag, som med nuvarande ordning utarbetas och framställas inom varje läns taxeringsavdelning. Även på taxeringskontrollens område avses nämnden skola vara verksam, bland annat genom att ställa material till förfogande för s. k. stickprovskontroll och genom att i samarbete med taxeringsavdelningarna anordna s. k. kategorigranskningar.

Utskottet har icke funnit anledning till erinringar mot vad propositionen i nämnda hänseenden innehåller.

I propositionen har även behandlats ett av taxeringssakkunniga framlagt förslag att riksskattenämnden skulle verka för en bättre utbildning av taxeringstjänstemän samt av taxeringsnämndsordförande och kronombud. Detta skulle enligt de sakkunniga ske genom anordnandet av kurser, lokalt eller centralt. I propositionen uttalas i anslutning härtill att nämnden bör ägna frågan om utbildningen av taxeringsnämndsordförande och kronombud uppmärksamhet, medan beträffande utbildningen av taxeringstjänstemän erinras därom att Kungl. Maj:t — på föredragning av chefen för inrikesdepartementet i samband med anmälan av de frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret 1951/52 av utgifterna under riksstatens elfte huvudtitel — beslutat underställa riksdagen vissa förslag angående utbildningen av häradskrivar- och kronokamreraraspiranter m. fl. Enligt detta förslag skall en särskild nämnd, kallad länsstyrelsernas utbildningsnämnd, anordna utbildningskurser för bl. a. taxeringstjänstemän. I anledning härav har i nu förevarande proposition icke upptagits något förslag om att riksskattenämnden skall medverka till anordnandet av dylika kurser.

Bevillningsutskottet vill i detta sammanhang erinra om att statsutskottets 3. avd. behandlat de under riksstatens elfte huvudtitel upptagna utgifter och att avdelningen biträtt Kungl. Maj:ts förslag i förevarande avseende.

Vad härefter angår spørsmålet om rätt för skattskyldig att av riksskattenämnden erhålla förhandsbesked i taxeringsfrågor, får utskottet anföra följande.

De sakkunniga ha föreslagit en anordning av följande innebörd. Riksskattenämnden skulle på framställning äga meddela sökande — därest detta vore för honom av synnerlig vikt — upplysning i hänseende, varom fråga kunde uppkomma vid hans taxering för inkomst eller förmögenhet eller till utskiftningsskatt (s. k. förhandsbesked). Över meddelat förhandsbesked skulle väl sökanden men icke vederbörande taxeringsintendent eller kommun äga anföra besvär i regeringsrätten. Det av riksskattenämnden meddelade förhandsbeskedet eller — därest beskedet av sökanden överklagats — regeringsrättens i anledning av besvären fattade beslut skulle lända till efterrättelse vid den framtida taxering, som med beskedet avsåges. Förhandsbeskedet skulle alltså vara *bindande* för beskattningsnämnderna och skattedomstolarna. En självklar förutsättning för att förhandsbeskedet skulle vara bindande vore dock att de förutsättningar, på vilka förhandsbeskedet grundats, verkligen infriats. Om det t. ex. visat sig att den skattskyldige lämnat oriktiga uppgifter till riksskattenämnden, bleve förhandsbeskedet icke tillämpligt. Prövningen av beskedets tillämplighet vid den ifrågavarande taxeringen skulle ankomma på beskattningsnämnderna och eventuellt skattedomstolarna.

Vidare må omnämnas, att de sakkunniga icke ansett sig böra förorda någon obligatorisk skyldighet för riksskattenämnden att bereda vederbörande taxeringsintendent eller annan företrädare för det allmännas skatteanspråk tillfälle att yttra sig över ansökan om förhandsbesked. Däremot skulle innehavaren av den av de sakkunniga föreslagna befattningen som kanslichef hos riksskattenämnden avge yttrande över sådan ansökan.

Det i propositionen upptagna förslaget innefattar vissa avvikelser från vad de sakkunniga förordat. Sålunda föreslås — förutom att förhandsbesked skall kunna lämnas jämväl i fråga avseende taxering av fastighet och taxering till ersättningsskatt — att riksskattenämndens meddelande av förhandsbesked skall givas karaktär av process med ett genomfört kontradiktoriskt förfarande. I följd härav har föreslagits, att vederbörande taxeringsintendent alltid skall höras över ansökan om förhandsbesked samt att såväl taxeringsintendenten som vederbörande kommun skall äga rätt överklaga av riksskattenämnden meddelat förhandsbesked hos regeringsrätten eller — i de fall där kammarrätten är högsta instans i taxeringsmål — hos sistnämnda domstol. Besvärstiden över riksskattenämndens beslut om förhandsbesked har föreslagits till en månad. Sedan förhandsbeskedet vunnit laga kraft eller — därest detsamma av någon part överklagats — sedan regeringsrätten eller kammarrätten meddelat sitt beslut, blir förhandsbeskedet bindande på samma sätt som enligt de sakkunnigas förslag.

Av propositionen framgår att det däri upptagna förslaget är att se mot bakgrunden av den kritik, som i remissyttrandena riktats mot de sakkunnigas förslag. Denna kritik bygger på det resonemanget, att meddelandet av förhandsbesked i realiteten icke är annat än ett utbrytande ur den ordinarie skatteprocessen av en specialfråga till ett förhandsavgörande och att förfarandet inför riksskattenämnden i följd därav bör anordnas som en process under iakttagande av att alla berörda parter rättsskyddsintresse bör till-

godoses i samma utsträckning som vid den ordinarie skatteprocessen. Icke minst med tanke på att ett förhandsbesked ofta nog kan avse fråga av mycket stor ekonomisk betydelse har det allmännas representant lika väl som den berörda kommunen ansetts icke böra ställas annorlunda eller sämre än vad som ifrågakommer i skatteprocessen i allmänhet. I propositionen understrykes särskilt, att riksskattenämndens befogenhet vid meddelandet av förhandsbesked icke sträcker sig längre än att göra ett uttalande rörande den rätta tolkningen av skattebestämmelserna; nämnden har där emot icke någon rätt att — oberoende av nämnda bestämmelser — förfoga över statens och kommunens skatteanspråk. Samtidigt framhålles att med den i propositionen valda linjen undanröjas i väsentlig utsträckning de invändningar av principiell karaktär, som riktats mot meddelandet av förhandsbesked ur synpunkten att en sådan anordning icke läte sig väl förena med beskattningsnämndernas och skattedomstolarnas ställning i skatteprocessen. Nämnda instanser få nämligen — i motsats till vad som bleve fallet därest de sakkunnigas förslag genomfördes — respektera antingen ett av riksskattenämnden meddelat förhandsbesked mot vilket någon berörd part icke haft någon erinran att göra eller ett av högsta instans i den ordinarie skatteprocessen meddelat beslut.

I den till utskottet hänvisade motionen I: 341 ha vissa erinringar riktats mot vad propositionen innehåller i nu ifrågavarande hänseenden, och motionärerna föreslå i stället en anordning av i huvudsak samma innebörd som den vilken förordats av de sakkunniga. Till stöd för yrkandet har i motionen framhållits att en förutsättning för att syftet med ett förhandsbesked skulle vinnas vore att ett definitivt besked erhöles så snabbt som ur affärsekonomisk synpunkt vore påkallat. Uppnåendet av detta syfte äventyrades med de i propositionen föreslagna bestämmelserna om ovillkorlig skyldighet att bereda taxeringsintendent tillfälle avgiva yttrande över ansöknings och om rätt för annan än sökanden att överklaga förhandsbeskedet. Motionärerna ha även erinrat om ett av de sakkunniga gjort uttalande, att det skulle framstå som en egendomlig anordning om taxeringsintendenten, samtidigt som han skulle anse sig böra i sitt taxeringsarbete följa av nämnden till ledning för taxeringsmyndigheterna meddelade råd, skulle ha att pröva riktigheten av nämndens förhandsbesked. Vad angår kommunernas intresse, framhålles i motionen att detta bleve tillräckligt tillgodosett genom en föreskrift att kommunen bereddes tillfälle att yttra sig över ansökan om förhandsbesked i de fall, där så funnes erforderligt.

I motionen har även ifrågasatts, om icke — därest förslaget om besvär rätt för taxeringsintendent och kommun likväl komme att vinna riksdagens bifall — en föreskrift borde upptagas av innebörd att nämnda besvär rätt gjordes beroende av att missnöje med beskedet anmälts å riksskattenämndens kansli inom åtta dagar.

Utskottet anser för egen del, att det i propositionen upptagna förslaget är med hänsyn till de synpunkter, som i propositionen anförts till stöd för det samma och för vilka i det föregående lämnats en redogörelse, att föredraga

framför de sakkunnigas förslag. Utskottet är nämligen av den uppfattningen att om lika möjligheter tilläggas alla av ett förhandsbesked berörda parter att föra detsamma under omprövning i den instans, som tillika är högsta instans i den vanliga skatteprocessen, förfalla i allt väsentligt de erinringar av principiell och annan art, vilka eljest vore att rikta mot anordningen med bindande förhandsbesked. En konsekvens av denna inställning blir då även att taxeringsintendenten och — när skäl därtill finnas — kommunen böra äga yttra sig över ansökan om förhandsbesked.

Med denna av utskottet intagna ståndpunkt kan det i propositionen upptagna förslaget avvisas allenast, därest bärande invändningar av annan art kunna vara att framställa mot detsamma. Vad då angår de synpunkter, som anförts i förenämnda motion, vill utskottet framhålla att dessa näppligen synas bärande. Vad först angår den obligatoriska kommunikationsföreskriften, bör sålunda framhållas att det självfallet torde kunna förut sättas, att riksskattenämnden kommer att utmäta den tid, inom vilken taxeringsintendent eller kommun har att avgiva yttrande över ansökan om förhandsbesked, så att ärendets avgörande kommer att allenast obetydligt fördröjas. Med hänsyn till att besvärstiden föreslagits till en månad och då — såsom i propositionen framhållits — man kan förutsätta att regeringsrätten och kammarrätten komma att avgöra besvär över förhandsbesked med förtur, kommer ett slutligt förhandsbesked att även med det i propositionen framlagda förslaget kunna erhållas inom en kort tidrymd. Vad angår den i motionen framförda synpunkten om det mindre lämpliga i att taxeringsintendenten, som i andra avseenden förutsättes komma att följa riksskattenämndens råd och anvisningar, skulle äga rätt att överklaga av riksskattenämnden meddelat förhandsbesked, får utskottet framhålla, att det knappast kan anses ligga något egendomligt däri att taxeringsintendenten å det allmännas vägnar underställer ett spørsmål, som genom förhandsbeskedet bringas till en slutlig lösning och som kan vara av betydande ekonomisk räckvidd, prövning i ytterligare en instans. Därtill kommer att det understundom — med hänsyn till att spørgsmålet i fråga kan ha en mera allmän räckvidd — kan framstå som önskvärt att få ett av högsta instans meddelat beslut att lägga till grundval för en allmän rättstillämpning.

Som framgår av det nu sagda, har utskottet funnit övervägande skäl tala för den i propositionen förordade anordningen.

Vad angår motionärernas förslag om missnöjesanmälan, synes detsamma vara ägnat att komplicera förfarandet. Då därtill kommer att en sådan bestämmelse kan förmodas i åtskilliga fall föranleda en omedelbar missnöjesanmälan för att vederbörande därigenom skall vinna tid för närmare prövning av förhandsbeskedets innebörd, synes något väsentligt icke vara att vinna med förslaget. Utskottet anser sig därför icke böra biträda detsamma.

Enligt propositionen skall riksskattenämnden bestå av ordförande jämte ytterligare sex ledamöter. En av ledamöterna skall förordnas till vice ordförande. Ordföranden skall vara lagfaren medan vice ordföranden och ytterligare två ledamöter skola vara lagfarna eller ha avlagt examen vid handelshögskola. De nu nämnda ledamöterna skola tillika vara erfarna i domarvärv eller i administrativ verksamhet. Övriga ledamöter skola utses så att erfarenhet inom olika områden av förvärvsverksamheten blir företrädd inom nämnden. Därjämte skola för ledamöterna utses suppleanter.

I propositionen uttalas angående ordförandebefattningen, vilken enligt de sakkunnigas förslag skulle organiseras såsom heltidstjänst, att nämnda befattning i allt fall tills vidare syntes böra anordnas som ett deltidsuppdrag.

I den till utskottet hänvisade motionen föreslås dels att ordförandeskapet i nämnden inrättas som en heltidstjänst och dels att som kompetenskrav för de ledamöter, vilka enligt propositionens förslag skola vara lagfarna eller ha avlagt examen vid handelshögskola, skall gälla att vederbörande äro lagfarna. I förstnämnda hänseende ha motionärerna anfört att även om man för ett såsom deltidsuppdrag anordnat ordförandeskap lyckades förvärva en person, som väl fyllde de högt ställda krav vilka här borde ifrågakomma, bleve följden likväl den att den verkliga ledningen av nämndens verksamhet komme att överflyttas på byråchefen hos riksskattenämnden. En dylik utveckling vore ägnad väcka allvarliga betänkligheter. Motionärerna ha vidare som sin mening angivit, att det framför allt vid igångsättandet och organiserandet av nämndens verksamhet vore särskilt angeläget med en heltidstjänstgörande ordförande.

Vad angår spørsmålet huruvida lagfarenhet bör uppställas såsom ovillkorligt kompetenskrav beträffande vissa av nämndens ledamöter, har det i motionen väckta förslaget motiverats ur synpunkten att det vore angeläget att medborgarna garanterades allt det rättsskydd vid tillämpningen av skattelagarna, som det vore möjligt att åstadkomma. Den garanti i detta avseende, som låge i kravet på lagfarenhet hos de tillämpande organen, borde icke underskattas.

Vid bedömandet av frågan om ordförandeskapet bör anordnas såsom ett hel- eller deltidsuppdrag har utskottet intagit den ståndpunkten, att övervägande skäl synas tala för att i allt fall tills vidare pröva anordningen med ett deltidsuppdrag. Utskottet har därvid beaktat att enligt det i propositionen upptagna förslaget skall nämndens kansli tillföras två kvalificerade befattningshavare — en byråchef i lönegrad Cr 10 och en bokföringssakkunnig i lönegrad Cg 30 — på vilka skall ankomma att verkställa de utredningar och undersökningar, som skola ligga till grund för nämndens beslut. Det föreslagna arvudet till ordföranden, 6 000 kronor, har vidare avvägrats med tanke bland annat därpå att ordföranden icke blott skall ha att leda förhandlingarna inom nämnden utan därutöver tillhandagå kanslipersonalen med råd och upplysningar i förekommande fall. Vad beträffar farhågorna att den verkliga ledningen av nämndens arbete skulle glida över på byrå-

chefen, synas dessa farhågor knappast grundade. Det bör nämligen observeras att det allenast är nämnden såsom sådan och icke dess ordförande eller kanslipersonal, som utrustas med befogenhet att göra vägledande uttalanden eller meddela förhandsbesked. Och den för nämnden föreslagna sammansättningen torde utgöra tillräcklig garanti för att nämnden kommer att vaka däröver att dess befogenheter i själva verket icke komma att utövas av någon dess befattningshavare. Då därtill kommer att de uppgifter, som synas böra ankomma på ordföranden, förefalla icke vara mer tidsödande än att de kunna handhavas såsom ett deltidsuppdrag, har utskottet icke ansett sig kunna biträda det i motionen väckta förslaget. Men utskottet är tillika av den uppfattningen att framdeles kunna erfarenheter kunna komma att visa att frågan om ordförandeskapets organisation kan behöva tagas under omprövning.

Vad härefter angår frågan om ett ovillkorligt krav på lagfarenhet hos vissa ledamöter, har utskottet i princip den uppfattningen att för ett sådant krav kan ur de av motionärerna anförda synpunkterna finnas ett visst fog. Emellertid torde det i särskilda fall kunna uppkomma ett önskemål att såsom ledamot förvärva en person, som visserligen icke fyller ett krav på lagfarenhet men som likväl genom sin verksamhet erhållit sådan erfarenhet på ifrågavarande område att det framstår som önskvärt att förvärva honom såsom ledamot av nämnden. Med hänsyn härtill har utskottet icke velat föreslå någon ändring i det i propositionen upptagna förslaget, men utskottet anser sig böra understryka att vid förordnandet av nu ifrågavarande ledamöter i nämnden önskemålet om lagfarenhet icke bör eftersättas annat än om särskilda skäl därtill föreligga.

De i proposition nr 64 behandlade frågor, som av utskottet i det föregående icke särskilt berörts, ha icke givit anledning till erinran eller eljest till särskilt yttrande från utskottets sida.

Vid utskottets behandling av den förevarande propositionen har framkommit förslag om vidtagandet av vissa ändringar i förordningen den 27 juni 1927 (nr 321) om skatt vid utskiftning av aktiebolags tillgångar.

Vid 1950 års riksdag beslöts — på grundval av ett utav Kungl. Maj:t i ämnet framlagt förslag (proposition nr 240) — ändringar i olika delar av nämnda förordning. En del av dessa ändringar innebar att särskilda föreskrifter meddelades till underlättandet av fusion mellan moderbolag och helägt dotterbolag. Sålunda upptogs i 1 § 2 mom. första stycket sagda förordning en föreskrift av innebörd, att utskiftningsskatt skulle helt eftergivnas vid vissa fall av fusion, medan i andra stycket av samma moment föreskrevs, att om aktiebolag i annat fall än som avsåges i förstnämnda stadgande uppginge i annat bolag genom fusion enligt 174 § 1 mom. lagen om aktiebolag, ägde myndighet, som Kungl. Maj:t bestämde, under vissa angivna förutsättningar medgiva att dotterbolagets utskiftningsskatteskuld icke skulle behöva omedelbart erläggas, utan att moderbolaget i stället skulle få övertaga densamma.

I nyssnämnda proposition nr 240 (s. 77) anfördes bl. a. att prövningen av ifrågavarande dispensärenden icke borde handhavas av Kungl. Maj:t i statsrådet utan anförtros antingen åt en blivande riksskattenämnd eller till äventyrs åt en särskild för ändamålet inrättad nämnd. Härigenom skulle dispensavgörandena erhålla en mer domstolsmässig prövning, något som ur skilda synpunkter tedde sig önskvärt. Slutligen anmärktes, att man kunde räkna med att — i synnerhet under de närmaste åren efter de föreslagna bestämmelsernas ikraftträdande — anhopningen av dispensansökningar komme att bli ganska betydande, vilket skulle innebära en i och för sig icke önskvärd utökning av arbetsuppgifterna inom Kungl. Maj:ts kansli.

Vad sålunda anförts i propositionen nr 240/1950 föranledde icke någon erinran från riksdagens sida.

I nu förevarande proposition nr 64 har uttalats, att — därest riksskattenämnden i enlighet med vad i propositionen föreslagits komme att träda i verksamhet den 1 juli 1951 — dispensbestämmelserna i utskiftningsskatteförordningen komme att sättas i kraft från och med samma dag, varjämte det skulle uppdragas åt riksskattenämnden att omhänderha dispensförfarandet.

Av det nu återgivna framgår att meningen varit att dispensförfarandet helt skulle ankomma på riksskattenämnden och att således icke heller avsetts att riksskattenämndens beslut i sådant ärende skulle kunna överklagas. Emellertid erfordras, för att det avsedda syftet skall uppnås, en uttrycklig föreskrift om att besvärsrätt icke föreligger.

Utskottet förordar därför att förordningen om skatt vid utskiftning av aktiebolags tillgångar på så sätt ändras, att dels i 1 § 2 mom. andra stycket uttryckligen angives att det ankommer på riksskattenämnden att handha det i nämnda stadgande omförmälda dispensförfarandet och dels att till 9 § fogas en föreskrift om att klagan icke må föras över riksskattenämndens beslut i dispensärenden.

Utskottets hemställan.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att riksdagen måtte

A) med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 64, i de delar propositionen hänvisats till bevillningsutskottet, samt med avslag å motionen I: 341 av herrar Emil Petersson och Nordenson för sin del antaga vid propositionen fogade förslag till

1) förordning om ändring i taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379); samt

2) förordning om rätt att av riksskattenämnden erhålla förhandsbesked i taxeringsfrågor; ävensom

B) antaga följande

F ö r s l a g

till

**förordning angående ändrad lydelse av 1 § 2 mom. och 9 §
förordningen den 27 juni 1927 (nr 321) om skatt vid
utskiftning av aktiebolags tillgångar.**

Härigenom förordnas, att 1 § 2 mom. och 9 § förordningen den 27 juni 1927 om skatt vid utskiftning av aktiebolags tillgångar¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Nuvarande lydelse:

1 §.

2 m o m. Utskiftningsskatt skall
— — — av aktiekapitalet.

Uppgår aktiebolag, i annat fall än i föregående stycke sägs, i annat bolag genom fusion enligt 174 § 1 mom. lagen om aktiebolag, må *myndighet, som Konungen bestämmer*, under nedan angivna förutsättningar medgiva att utskiftningsskatteskulden övertages av moderbolaget efter vad i 3 § 4 mom. stadgas. Dyligt medgivande må lämnas under följande förutsättningar, nämligen att med fusionen åsyftas att vinna en mera ändamålsenlig organisation, att erläggandet av utskiftningsskatten med hänsyn till dennas storlek kan anses utgöra ett väsentligt hinder för fusionen samt att fusionen icke kan antagas vara ett led i åtgöranden, syftande till att erhålla obehörig förmån i beskattningsavseende för ettdera bolaget eller för någon, med vilken ettdera bolaget är i intressegemenskap.

Vad i — — — med fastigheter.

Av utskottet föreslagen lydelse:

1 §.

2 m o m. Utskiftningsskatt skall
— — — av aktiekapitalet.

Uppgår aktiebolag, i annat fall än i föregående stycke sägs, i annat bolag genom fusion enligt 174 § 1 mom. lagen om aktiebolag, må *riksskatte-nämnden* under nedan angivna förutsättningar medgiva att utskiftningsskatteskulden övertages av moderbolaget efter vad i 3 § 4 mom. stadgas. Dyligt medgivande må lämnas under följande förutsättningar, nämligen att med fusionen åsyftas att vinna en mera ändamålsenlig organisation, att erläggandet av utskiftningsskatten med hänsyn till dennas storlek kan anses utgöra ett väsentligt hinder för fusionen samt att fusionen icke kan antagas vara ett led i åtgöranden, syftande till att erhålla obehörig förmån i beskattningsavseende för ettdera bolaget eller för någon, med vilken ettdera bolaget är i intressegemenskap.

Vad i — — — med fastigheter.

¹ Senaste lydelse se 1950:587.

Nuvarande lydelse:

9 §.

Uppgift till — — — därifrån utskiftats.

Deklaration för — — — anmaningen angives.

Deklaration för — — — äga rum.

Vid upplösning — — — skall minskas.

I övrigt — — — till utskiftnings-skatt.

Av utskottet föreslagen lydelse:

9 §.

Uppgift till — — — därifrån utskiftats.

Deklaration för — — — anmaningen angives.

Deklaration för — — — äga rum.

Vid upplösning — — — skall minskas.

I övrigt — — — till utskiftnings-skatt.

Över riksskattenämndens beslut i ärende, som avses i 1 § 2 mom. andra stycket, må klagan icke föras.

Denna förordning träder i kraft den dag Konungen förordnar.

Stockholm den 3 april 1951.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjödahl, Heüman, Gustaf Elofsson, Franzon, Velander, Falk, Ramberg, Niklasson, Ebbe Ohlsson* och Spetz samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Björklund, Jonsson i Skedsbygd, Orgård, Kristensson i Osby, Sundström*, Hagberg i Malmö, Brandt, Gunnarsson och Strandh.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.